

MARANS FOKKERIJ

door Freddy Bettink (NL)

Boven: Toom koekoek zilverhals Marans.

Het begin van de liefhebberij

Zo'n 14 jaar geleden kreeg ik de gelegenheid aangeboden om een aantal kippen te gaan houden op de boerderij waar ik stage had gelopen voor de middelbare landbouwschool in Zutphen. Destijds als liefhebber was ik geabonneerd op Avicultura en had daar het artikel gelezen over de Marans van Dirk de Jong en zo was mijn interesse gewekt voor de Marans. Toen er een maand later in de Avicultura een toom koperzwarte Marans werd aangeboden, heb ik meteen gebeld en mocht een paar dagen later naar Nieuwleusen komen om de Marans op te halen. Daar gearriveerd had de verkoper de dieren op het gazon in een stukje noodgaas lopen, nee we kwamen beslist zijn stal niet binnen want daar zat 'hoogwaardig fokmateriaal'. De toom gekocht - onervaren als ik was - voor 100 gulden en naar Lochem getogen met mijn eerste Marans. Thuis aangekomen de dieren in het hok gedaan. Al snel bleek dat ze geheel onder de vederluis zaten en ze stonken verschrikkelijk naar mest; de dieren waren ook veel te klein en te licht. De verkoper bleek later een handelaar in hoenders te zijn en nam het met de hygiëne niet zo nauw. De dieren zijn vervolgens naar een kennis gegaan waar ze toch nog een heerlijk leven hebben gehad als echte scharreלקippen.

Een jaar later heb ik Dirk de Jong, secretaris van de Franse Hoenderclub, gebeld en daar een 20 tal broedeieren van de koperzwarte Marans - zoals ze toen nog genoemd werden - gekocht en uit laten broeden bij de verenigingsbroeder. Het resultaat: 13 kuikens waarvan 1 geel kuiken, wat later een *Fauve Queu Noir* haan (buff zwartstaart) bleek te zijn. De dieren groeiden voorspoedig op en de verdeling van haantjes en hennetjes was normaal. De buff zwartstaart haan is naar Dirk de Jong gegaan voor een van zijn fokexperimenten.

Boven: Goudkoekoek en buff zwartstaart hennen, de haan is zwart koperhalzig.

Toen de tijd aangebroken was om eieren te gaan leggen, deden zich de eerste problemen voor: schijnleggers, veelvuldig eieren 's nachts op stok laten vallen, eieren met slechte schaal. Wat het geweest is? Misschien Infectieuze Bronchitis; later bleek dat Dirk dat jaar ook zulke problemen ondervonden had.

Rechts: Een zwart koperhalzige haan met een goudkoekoek en een tarwe hen.

Dus ik ging op zoek naar een oplossing en die was voorhanden en wel heel dicht in de buurt; laat Henk Oudenampsen uit Laren al een aantal jaren Marans te hebben en wel geïmporteerd uit Frankrijk! De schoonzoon en dochter van Henk zijn jaren geleden geëmigreerd naar Frankrijk en hadden daar een boerderij gekocht van Jean Michel, een oude Franse Marans fokker. Henk vertelde dat het hem veel moeite had gekost om een

aantal dieren los te peuten, maar uiteindelijk ging Jean Michel overstag en kwamen de eerste Marans naar Laren. Henk selecteerde destijds vooral op eikleur en keek minder naar de dieren, dus van een uniforme toom Marans was geen sprake. Toch kocht ik een 30-tal broedeieren met een schitterende eikleur.

Boven: Zwart koperhalzige Marans bij Henk Oudenampsen in Laren.

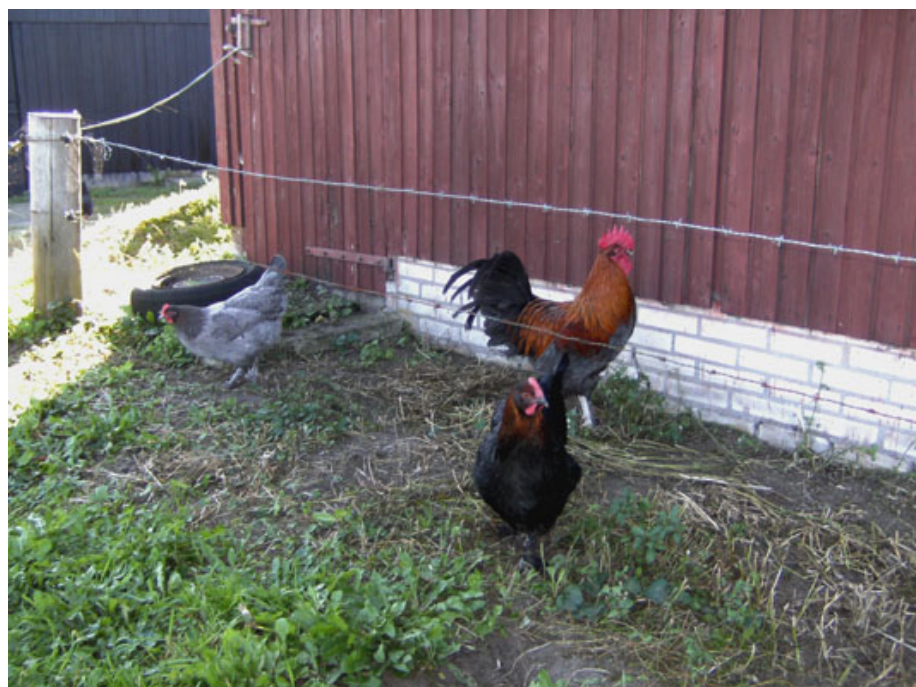
De dieren van Henk lopen op een schitterende locatie als echte scharrelkippen tussen de pauwen, parelhoenders en de koeien. De uitkomst was dan ook heel goed en de opfok ging ook goed. De overgebleven dieren van Dirk en de dieren van Henk hebben aan de basis gestaan van mijn eigen Maransstam.

Fokkerij van de Marans zo als ik het beleefde

Mijn uitgangsmateriaal was zeker niet showwaardig, maar door eerst te bouwen en dan te kleuren heb ik toch een redelijke stam op weten te bouwen. Ervaren fokkers zoals Co Tersteeg, destijds de voorzitter van de Franse Hoenderclub, die erg gericht was op het fokken van de dieren volgens de standaard, en wijlen Winus van Dommelen (A-keurmeester) hebben mij daar bij ondersteund.

Rechts: Mijn zwart en blauw koperhalzige Marans.

Toch komt het op jezelf aan wat voor doel je voor ogen hebt: wil ik showdieren of wil ik dieren alleen voor het bruine ei. Beiden gaat helaas niet en daarom heb ik gekozen voor de showkant, omdat toch zo de

kwaliteit van de dieren gewaarborgd kon blijven, en nam genoeg met eikleur 5 of 6 op de kleurkaart van de Marans-eieren.

Links: Eieren van 3 jaar oude hennen.

Zoals veel beginnende fokkers liep ik natuurlijk tegen veel dingen aan, zoals teleurstellende fokresultaten, teleurstellende beoordelingen tijdens shows, wijzigingen van de standaard.

Wat fokken betreft kon ik aardige hennen fokken, maar hanen weer minder goed.

Had ik een hennenlijn? Ik moet zeggen dat ik bij hanen meer naar fokdieren keek dan naar showdieren en dat staat soms wel eens lijnrecht tegen elkaar.

Dus eerst 'bouwen' en dat lukte binnen een paar jaar; de dieren die ik toen showde waren meestal al ZG en F van type.

Toen kwam het 'kleuren' en dat is moeilijker, vooral bij de Marans, maar ik had toch een redelijke stam opgebouwd waar ik ook leuke resultaten mee behaalde, zoals: Beste Franse hoen, Beste Marans, zelfs een keer 'Beste Ei inzending' tijdens de clubdag van de Franse Hoenderclub.

En Clubkampioen tijdens onze plaatselijke clubshow (Pluimvee en Konijnenfokkersvereniging Lochem en Omstreken) en deze resultaten werden allen behaald met hennen.

Links: Deze hen was Clubkampioen in 2011.

Kleurslagen

Behalve de zwart koperhalzig en blauw koperhalzig, zijn er ook koekoek zilverhalzig en koekoek goudhalzig, wit, zwart en koekoek Marans erkend in Nederland, maar bij sommige fokkers zijn ook andere

kleurslagen aanwezig, zoals *froment* (tarwe) en *fauve acajou à queue noir* (buff zwartstaart). De twee laatst genoemde kleurslagen zijn ook erkend in Frankrijk, het land van oorsprong. Bovendien zijn daar ook de kleurslagen zwart-zilverhalzig en columbia erkend.

Boven: Een paar van mijn blauw koperhalzige Marans.

Hoewel de koperhalzigen altijd mijn voorkeur hadden, heb ik ook enige tijd de zilverkoekoek en goudkoekoek Marans gehouden. Net als de tarwe en buff zwartstaart. Deze laatsten waren ook erg mooi om te zien en de eikleur was goed, 5 op de kleurschaal. Probleem bij goudkoekoek en zilverkoekoek is dat de kleurslag niet zo duidelijk omschreven is in de standaard; de keurmeesters hebben moeite om de kleur te beoordelen. Simpel gezegd zijn het zwart koperhals en zwart zilverhals dieren met de koekoekfactor, dus bij de zilverkoekoek is de hals behoorlijk 'zilver', omdat ook de zwarte aftekening in de zilveren halskraag nog eens extra oplicht door de koekoekfactor. Het lichaam van de hennen is echter 'normaal' koekoek-kleurig.

Rechts: Zwart koperhalzige hanen.

Fokken van de Koperhalzige Marans

De mooiste koperkleurige halzen bij de hennen fok je met hanen met enige borsttekening, doch deze borsttekening mag niet te rijkelijk zijn en niet doorlopen tot in de buikveren.

Een ander punt is de glans bij de Marans en dan weer vooral bij de hennen. Deze mocht eerst niet aanwezig zijn; het

gevederte moest matzwart zijn. Dat lukte mij alleen bij hennen die niet in optimale conditie waren en ik heb dus altijd gefokt met glanzende dieren - mits het maar groene glans was en niet violet. Gelukkig heeft de Standaardcommissie ingezien dat een glansloze koperhalzige Marans niet wenselijke is en heeft dit later veranderd in: 'enige glans is toegestaan'. Hoera, we tellen weer een beetje mee op de shows!

Een volgend punt is de pootkleur; deze kon je maken en breken tijdens de shows en dan vooral hoe de keurmeesters hier mee omgingen. Wij weten dat de poten geen zwarte schubben mogen vertonen, doch een donkere kleur is toegestaan. Een paar jaar heb ik geprobeerd om lichte poten te fokken, maar dit gaf dan vaak weer wit in de staart enzovoorts, dus dan maar de middenweg, want als we in de landen om ons heen kijken zien we beduidend donkerdere poten dan hier gewenst is. Ik ben bij fokkers in Frankrijk geweest en gerenommeerde fokkers in Duitsland en daar waren de poten donkerder. Hubert Wallenhorst, een zeer gewaardeerde en zeer sympathieke Maransfokker uit Duitsland die een ieder belangeloos van goed fokmateriaal voorzag en eigenlijk de topfokker van Duitsland was, fokt ze ook met donkere poten. Hier heb ik ook wel eens fokmateriaal van gebruikt en vooral de koperkleur, het type en de oogkleur waren te roemen; de eikleur was niet zo best.

Hubert Wallenhorst fokt al vanaf zijn 6^e jaar kippen, en is sinds 1957 lid van de vereniging in Osnabrück. De grote Marans fokt hij 14 jaar en de Maranskriel 11 jaar. Hij is begonnen met een haan en hen van de grote Marans die hij gekregen had; elk ei werd uitbroed en datzelfde jaar werd hij al kampioen. Alles wat er maar te winnen viel heeft hij gewonnen in Duitsland, ook op de Europa Shows is hij erg succesvol geweest. De grote Marans zijn de hoofdzaak.

Hij fokt met 4 verschillende lijnen, vooral gericht op showdieren en de eikleur is voor hem bijzaak. Hij bezoekt en stuurt in op zo'n 6 à 8 shows per jaar.

Hubert Wallenhorst heeft zich altijd ingezet om het ras te verbeteren en te verspreiden. Dit doet hij vrijwel altijd belangeloos en kosteloos.

De goede kanten van de Marans

De Marans is een levendig hoen en toch vertrouwelijk van aard; vroegrijp en makkelijk op te fokken. Broedsheid is er makkelijk in te fokken doch het kan ook een minpunt zijn, omdat ik ervaren heb dat ze na het broeds-af zijn, na 2 à 3 weken weer broeds worden. Siervogelfokkers gebruiken graag deze hennen om fazanten- en pauweneieren uit te broeden. Wat ik wel een pluspunt vind: na ze een 3-tal dagen afgezonderd te hebben om broeds-af te raken, zijn ze meestal weer met een week aan de leg. De dieren die ik had in mijn stam waren – zeker voor een showras! - goede leggers, 5 à 6 eieren in de week konden ze een hele tijd volhouden. De winterleg is ook goed, vooral als er enige extra lichten gegeven wordt. De eischaal is perfect. Wat ziekte betreft zijn ze weinig vatbaar voor Marek en coccidiosis. Dit laatste heeft echter ook wel met huisvesting en verzorging te maken.

De minder goede kanten van de Marans

Zoals bij elk ras zijn er ook wel een paar minpunten te noemen: Aangezien ze vroegrijp zijn, moet je ze in de opfok naar mijn mening schraal voeren, daar ze anders heel vroeg aan de leg raken, wat het dier dan in volume weer in moet boeten. Tevens blijven de eieren dan een lange tijd klein. Het verenpikken heb ik altijd het ergste minpunt gevonden, ondanks dat de dieren de vrije uitloop hadden en verveling niet aan de orde kon zijn.

Vooral bij een hoen als de Marans kan je goed merken dat het dierlijk eiwit destijds uit het voer gehaald is, waardoor het verenpikken nog meer aangewakkerd leek te worden. De enige aandoening die ik toch wel enige malen bij de Marans heb moeten ondervinden waren luchtwegaandoeningen; men zegt dat zware en middelzware rassen hier gevoeliger voor zijn dan de lichtere rassen. Ook het agressieve gedrag van de hanen onderling is een minpuntje, en ook had ik er elk jaar wel hanen tussen zitten die agressief naar mij waren. Dit kan in mijn geval ook een punt van fokbeleid zijn, want meestal waren dat ook de betere hanen, die ik dan toch voor de fok wilde gebruiken.

Boven: Een paar van mijn zwart koperhalzige hennen.

De Marans in Nederland

Er worden veel Marans aangeboden via marktplaats en uit eigen ervaring weet ik dat je hier zelden goed fokmateriaal vandaan haalt; een mooie eikleur dat wil nog wel, maar daar heb je het dan ook wel mee gehad. Slechte typen, heel veel met foute oogkleur - vaak helemaal zwart of gemarmerd; fok dat er maar eens uit!

Behalve de grote Marans zijn er ook Marans krielen. Deze zijn in Frankrijk erkend in de zelfde kleurslagen als de groten, maar Nederland alleen in zwart koperhals, al zijn er wel liefhebbers met krielen in andere kleurslagen.

De krielen leggen niet zo'n donkerbruin ei als de groten; sommige fokkers zien het als een extra uitdaging om de eikleur bij de krielen te verbeteren.

Als u op zoek bent naar goede Marans of Maranskrielen kunt u dat het beste proberen via de Speciaalclub voor Franse Hoenderrassen in Nederland, secretaris Dirk de Jong email d.dejong@fransehoenderclub.eu
Website www.fransehoenderclub.eu en [Facebook](https://www.facebook.com/fransehoenderclub)

Boven: Maranskrielen (en een grote haan) bij Hubert Wallenhorst.

Tot slot

De Marans worden weinig ter keuring aangeboden en daardoor hebben de keurmeesters weinig vergelijkingsmateriaal, waardoor er vaak strak volgens de standaard gekeurd wordt en dit geeft nog wel eens teleurstellende resultaten voor de fokker. Toch zijn er nog steeds keurmeesters die de Marans weten te waarderen; de heer van Dommelen was er een van en Wim Voskamp is dat nog, waardoor ik als fokker weer moed kreeg. Een goede raad: geef de moed niet te gauw op en houd je doelstelling voor ogen, hoe moeilijk het soms ook is.

Rechts: Grote zwart koperhals Marans hennen bij Hubert Wallenhorst. Zijn dieren zijn naar Hollandse maatstaven te zwaar. Alle kippen zijn in Duitsland veel groter en grover.

Links: Veel hanen bij Hubert Wallenhorst. Alle overtollige dieren gaat vrijwel gratis naar andere fokkers en de rest wordt geslacht en verdeeld in de familie.

Helaas heb ik momenteel geen mogelijkheid en ruimte meer om kippen te houden en moest ik stoppen met de hobby. Gelukkig kon ik de meeste van mijn Marans overdoen aan andere fokkers, die er mee doorgaan voor de show, of ze houden voor het plezier. Ze zijn dus her en der heen-

gegaan, net zoals het bij mij ooit begon, met her en der dieren halen om te beginnen met de fokkerij van dit bijzondere ras.

Onder: Ooit begon ik met broedeieren van diverse fokkers; later gingen er ook weer eens Marans van mij naar diverse fokkers, zoals bijvoorbeeld naar Jan Bannink, hier op de foto.

Copyright ©2013 Aviculture-Europe. All rights reserved by VBC.

Dit is een publicatie uit het online tijdschrift www.aviculture-europe.nl U mag deze tekst / foto's niet kopiëren, distribueren, zenden of publiceren zonder schriftelijke toestemming.